

СВЕТТО ПРИЧАСТИЕ И ПРИНЦИПЪТ НА „ИКОНОМИЯТА“ (СНИЗХОЖДЕНИЕТО)

Авторът почтено споменава и древния църковен принцип на *икономията* или разбирателството и снизхождението. Той обаче се прилага само спорадично, по изключение, и то с одобрението на компетентните висши църковни органи, където отклонението от установената практика на причастие на верните не се основава на погрешното мнение на някой клирик, че човек може да се зарази дори чрез Причастие, а оправдано се обосновава с необходимостта да се успокои страхът в душите на християните, които нямат достатъчно силна вяра, а Господ, както показahme с цитати от Новия Завет, дори и тях не отхвърля, а напротив, спасява ги. Така разбираната практика на икономията е призната и изтъквана от почти всички православни богослови, а и от подписалия този текст, макар и недоносче в богословието.

Тук обаче трябва да отбележим, че новите реформатори на традиционната литургична практика като правило не прилагат икономия в този дух и рамка, а по-скоро, премахвайки „вечните граници, поставени от нашите Отци“, като превръщат редките изключения в чести практики, съзнателно или несъзнателно изпращайки посланието, че Причастието може да бъде причина за зараза, като по този начин въвеждат в изкушението „слабите братя“, тоест ближни, в чието съзнание и съвест се борят вярата и маловерието, и създават съблазън сред верния народ и негодувание сред по-ревностните. Освен това, те не намират опора за своите литургични експерименти в неизчерпаемата

съкровищница на православните догми и свещените канони на Църквата.

Единственият аргумент, който някои от тях цитират, е кратък коментар на Свети Никодим Агиорит (Светогорец) в „Пидалион“, както е озаглавен сборникът му с канони с коментари. Двадесет и осмият канон на Петошестия Вселенски събор (Трулски събор, 691 г.) забранява обичая да се слагат зърна грозде в светата чаша и след това хората да се причастяват с тази смес, и изисква свещениците да причастяват хората само с Тялото и Кръвта Христови, а гроздето да се благославя и раздава по-късно, независимо от Светото Причастие. От коментара на Никодим обаче следва, че практиката да се поставят напоени частици от Причастието в гроздето по-късно е била използвана и по време на чумни епидемии при даване на Причастие на болните (въпреки че самият канон не споменава тази практика). Свети Никодим, тълкувайки канона, моли той да бъде уважаван и прилаган винаги, като дори и по време на чумна епидемия не препоръчва никакво „потапяне“ или „вземане с ръце“, а по-скоро определя Светото Причастие да се поставя „в някакъв свещен съд“ (вероятно имайки предвид друга чаша, не тази, която се използва редовно) и „или умиращите, или болните“ да приемат причастие от него, и то „διὰ λαβίδος“, с *лъжица* (с лъжичка). За този „свещен съд“ той предвижда да се поставя в оцет, който да се излее на чисто място или свещениците да действат както знаят и могат, но по „най-безопасния и каноничен възможен начин“.

Този коментар, както виждаме, е класическа апология на икономията и по някакъв начин не е оправдание за експерименти с причастяване без светата чаша и лъжица (лъжичка). Това е правено, а и днес все още се прави, „за-

ради имунизиране от човешки страх и незнание“, заради загриженост за слабия човек, „а и за да не изкушаваме Господа Бога, като същевременно внимаваме да не изпаднем в малодушие и маловерие и изключенията да останат изключения и да се правят само когато има крайна нужда“, както правилно заключава отец Константин. Съгласни сме и с неговата констатация, „че едрата шарка, холерата и чумата са били болести, от които е умирал всеки втори или трети заразен“, докато „в случая с коронавируса 99% от заразените оцеляват без никакви последствия“ (сега смъртността в Сърбия е 2,16%, но въпреки това увеличЕНИЕ е ниска), и особено с неговото заключение: „Откакто страшните болести бяха победени с ваксини, промените и корекциите в богослужебните практики са изчезнали“. Разбира се, не твърдим, че поради горепосочените факти трябва да третираме коронавируса като безобидна инфекция, подобна на грипа. Вярно е, че микробът е мъничък, изключително мъничък (дължината му, според учените, е от деветдесет до сто милиардни части от метъра, което означава, че е необходимо да се „подредят“ между тридесет и седемдесет и пет хиляди коронавируса COVID-19, за да заемат повърхност от един сантиметър, но все пак е опасен, твърде опасен.